

Herregårdspark med kastanier, Løvenholm, Djursland. (ES).

Kirkegård med kastanie, Feldballe, Djursland. (ES).

(12). Kan man tænke sig et efterår uden kastanier? Som i barndommens dage giver det uvægerligt et gib i én, hver gang en grøn kastaniekugle dumper ned fra træets gulnede krone og havner på græsplænen, på asfalten eller på vilavejens grusede fortov ... Man bliver barn igen ved synet af den bristede skal, der åbenbarer den lysende brune kærnes paradisiske uberørt-hed. – Hestekastanien – efterårets juvel – den kæreste blandt alle høstkurvens minder! *Noemi Eskul-Jensen* (13).

Jordens skønneste træ, det er kastanjetræet. • Det er det første om foråret. • Knopperne er brune og saftige, • så man får lyst til at bide i dem, • og de er så levende, som om det boblede og bankede under dem af blod *Valdemar Vester* (14). De brune knopper sprænges, • og de grønne bladparasoller • vil blive slået ud *Per Jøltning* (15). Det er Rådhuspladsens eneste afsindige kastanje, • der er bristet ud i knopper som den reneste champagne *Mogens Lorentzen* (16). Bladene er lidt forkrøblede • som lange fosterlemmer, • der ikke rigtig har haft plads i mo-

derskødet *Valdemar Vester* (14), det store kastanietræ, dets blade som palmer • hvælver en kæmpeskærm over os alle, så grøn *Adam Oeh-lenschläger* (17); klart knejser over vårens kaos • kastanjetræets fuglefjeld (a), så tændte kastanjen sin krone • igen i en sommerlig vår. • Flyvende fuglefjeld står • mod vårnattens lysende tone (b) *Piet Hein* (18) – kastanjen store, tunge løv • med aftensole over • er blankt, som var det hugget ud • i gammelt gyldent kobber *Valdemar Kierkegaard* (19); kastaniebladets brede • flade hånd med spilte fingre, • lig et tyndt udhamret bronze *Otto C. Fønss* (20). (Om børn): alle jeres hænder • er klæbrige og små • som friske kastanjeknopper *Poul la Cour* (21). Kastanjen springer ud som en lille balletdanser med en undskyldende gestus: ici! • En halvt udslået silkeparasol hænger den ned i klappende regn. • • De første blomster som kommer frem er hovedet af en lille hvid kat med lange knurhår. Så tændes juletræet! *Jørgen Sonne* (22). Festligt står kastanjerne tændt med hvide fakler, • flimrende af lys imod den blå, blå luft *Thorkil Bar-*

fod (23), og tændt blev kastanjen med rødt og hvidt. · Ak, kirkernes kærte er ikke så from, · og hjemmenes lys er ikke så blidt, · for den nærer sin ild ved sin overflom · fra livets inderste helligdom *Helge Rode* (24). Kastanjens tunge alterlys er tændt, · og der er andagt i den grønne kirke *Karl Grabau* (25), alterstille brænder · kastaniens hvide luer – · alting står fordybet · svøbt i duft og lyd *Mogens Jermin Nissen* (26), og i kastanjen står blegrøde lys · tændt i den fingrede stage *Harald H. Lund* (27). Kastanietræet tænder sine kærter · ved funker fra ildsolens store kæmpebrand ... · Et flammehav har omspændt træets krone · fra toppens spids helt ned til kuplens brede rand *Emil Larsen* (28); højt mod himlen blusser · kastanjens broncelamper *Johannes Jørgensen* (29), kastanien har startet et lysbatteri, · overdådigt og luksuriøst; · den véd, at det snart er grundlovsdag, · og så vil den virke pompøs *Cai M. Woel* (30). Kastanjernes blomster brænder med rolige luer. · Bag dybgrønne buer · de lyser i løvet som ild og som sne *Sigfred Pedersen* (31). Natten var sommerlig mild, thi kastanjernes lys var nys tændte, · med hvidlige flammer i natmørkets blålige tone de brændte *Harald Herdal* (32); stille brænder her de hvide · blomsterlys ved pinsetide ... · Nej; bag løvets lyse klynger · slanke orgelpiber. · Højt mod himlen, dybt fra grunden af den gamle gård, · ånder skært en hymne: ungdom, elskov, vår *Valdemar Rørdam* (33), – omkring kastanjen blev der spredt · et langsomt blomstrende tapet *Mogens Lorentzen* (34). Nu svulmer kastanjen i al sin pragt, · lyser i lysegrøn pinsedragt, · og blomsterne sidder som piger, der soler · sig saligt i sommerligt duftende kjoler; · de knejser på gren som hos grønklædte hyrder, · der blideligt gynger de bløde byrder, · og hensunkent smiler de skønne derved · i lykkelig, drømmende solskinsfred. · · Jeg sanker i hånden en enkelt blomst. · Hvor rører den let og fin! · Der rødmer endnu en rose · i det falmede brudelin *Marinus Børup* (35) Kastaniernes blomster er mandfolkegrove, og brovtende står de og svajer · og bänder: hvor Satan bli'r solen af? · · sådan er kastaniernes mandfolkeblomster, som vejret gør gnavne og mugne *Thor kil Barfod* (36).

Tilbage bli'r der keglebuske i miniature, · morgenstjerner i en stængel af grøn kanel. . . de er hvide, våde endnu og tegnet som Ankolekvæg. · Så tørrer de til brune pindsvinefisk, som man skal fiske med kast. · · · Stilke brækkes af, der sidder mærket af en hov, så har man en nassepind! *Jørgen Sonne* (22). Kastanjernes

pindsvinehuder *Tove Meyer* (37), vrangen er som læder, · sart og blødt som gedeskind *Hans Storm* (38).

Nu falder kastanjerne, · falder og brister · og triller af skallen – · . En frugt, · der ejer en borgerlig · hygge og plumshed · i farver, i form og i lugt *Thor kil Barfod* (39). Hvor var det dog vidunderligt at sanke · kastanjen op og pakke kærnen ud. · Det brune blik – det hvide silkesvøb! *Hakon Holm* (40), kastanjerne slår op de brune øjne, · forundret over stormens vilde hænder *Jørgen Vibe* (41), og som en svedig hingstehals · så blank er hin kastanjeskals · mahognipragt *Ludvig Holstein* (42), og kastanjerne sprang med et knald af de bristende skaller. · – Denne efterårslyd, når det falder og falder og falder! · Det er som en sang: vi skal dø, thi vor gerning er endt! *Thor kil Barfod* (43). Kastanjernes elfenbensblade, · der kongeligt klæder den mørke muld *Christian Rimestad* (44).

Marinus Børup, Kastanjeblomsterne (35); Ebbe Jahn-Nielsen, Kastanien blomstrer (45); Valdemar Vester, Kastanjetræet (14).

LITTERATUR: (1) 730b 42; (2) 292b 21f; (3) 51c 154; (4) 23b 58f,87; (5) 433s 54,70; (6) 463h 12; (7) 463f 7,55; (7b) 882 nr. 44,1969; (8) 76b 178; (9) 437 2,70; (10) 735 12; (11) 493 5f; (12) 455 15/10 1953; (13) 1018b 22/11 1953; (14) 962b 40f; (15) 458 38; (16) 725 23/4 1950; (17) 678b 79; (18) a 361 13. saml. 57; b 361f 68 jf. 71; (19) 470 55; (20) 417 nr. 10,1886; (21) 133b 144; (22) 847b 22f; (23) 48g 49; (24) 417 1913,359 og 776b 88; (25) 302 58; (26) 649b 46; (27) 561d 11; (28) 526 13; (29) 463b 44; (30) 982b 89; (31) 707b 46; (32) 370b 19; (33) 789l 14; (34) 556e 51; (35) 117b 22ff; (36) 48d 21; (37) 598d 23; (38) 151 4,1930,2f; (39) 48c 144; (40) 392b 93; (41) 967c 40; (42) 417 nr. 10,1897 og 397d 31; (43) 48b 52; (44) 770c 104; (45) 425 30f.

Benved, *Euonymus europæus*

Busk, sjældnere lille træ med firkantede grønne kviste, kvaste af små grøngule blomster og smukke skarlagensrøde, 4-rummede kapsler med orange frø. Ret almindelig i krat, skovbryn, levende hegn, også plantet som prydbusk.

Benved 1640ff, muligvis allerede 1534, som stednavn fra begyndelsen af 1300-t (*Benved SVJylland*), skyldes det lysegule »ben«hårde ved, i stednavnet *Benneris* 1662 Als, *Bennets-*